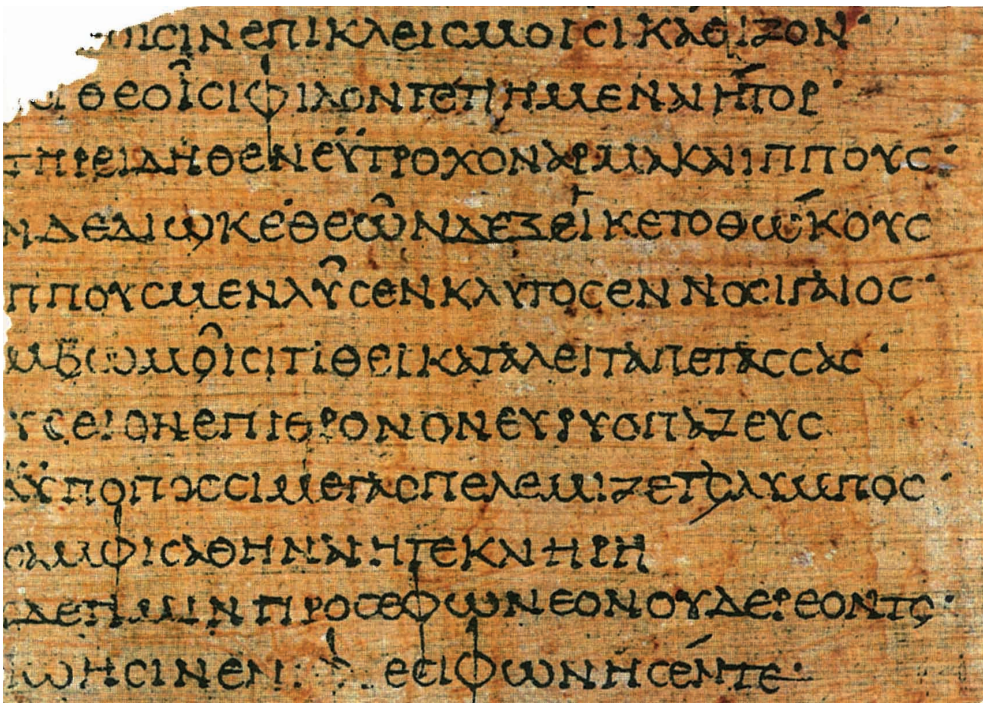

Σύλλογος Διδακτικού Προσωπικού
Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

ΠΑΡΟΥΣΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β΄, ΤΟΜΟΣ Α΄ (ΚΑ΄)

(2017-2018)

ΗΡΟΔΟΤΟΣ

ΠΑΡΟΥΣΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β΄, ΤΟΜΟΣ Α΄ (ΚΑ΄)
(2017-2018)

ΠΑΡΟΥΣΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β΄, ΤΟΜΟΣ Α΄ (ΚΑ΄)
(2017-2018)

ΗΡΟΔΟΤΟΣ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ - ΕΚΠΑ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ	:	Καραδήμας Δημήτρης (dimkaradimas@phil.uoa.gr)
ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ	:	Ζώρας Γεράσιμος (gerzoras@isll.uoa.gr)
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ	:	Γαγανάκης Κώστας (cgagan@arch.uoa.gr)
ΤΑΜΙΑΣ	:	Δρόσος Δημήτρης (dimdros@isll.uoa.gr) Τσόκογλου Αγγελική (angtsok@gs.uoa.gr) Γιαννουλοπούλου Γιάννα (giannoulop@ill.uoa.gr) Παναγιώτου Αντώνης anpanagio@phil.uoa.gr Αποστόλου Ειρήνη (irapo@frl.uoa.gr) Κεφαλίδου Ευρυδίκη (eurkefalidou@arch.uoa.gr)

ΠΑΡΟΥΣΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
Επιμέλεια έκδοσης
Αποστόλου Ειρήνη, Ζώρας Γεράσιμος, Καραδήμας Δημήτρης

Εκδόσεις Ηρόδοτος
Μαντζάρου 9
10672 Αθήνα
Τηλέφωνο: 2103626348 | fax: 2103626349
Ηλεκτρονική διεύθυνση: info@herodotos.net

ISSN 1105-0454

Πίνακας περιεχομένων

Παρουσία
Περίοδος Β΄, Τόμος Α΄ (ΚΑ΄)

Αντί προλόγου (Δημήτρης Καραδήμας)	9
Ιωάννης Μ. Κωνσταντάκος, <i>Το λιονταράκι που τσεβδίζει: ο Αλκιβιάδης στην αρχαία κωμωδία</i>	13
Dimitrios Kanellakis, <i>Paracomedy in Euripides' Bacchae</i>	63
Σοφία Παπαϊωάννου, <i>Το ταξίδι προς τη Δύση αρχίζει: ο Λίβιος Ανδρόνικος και η πρώτη μετάφραση της Οδύσσειας</i>	83
Ανθοφίλη Καλλέργη, <i>Η τέχνη της γαστρονομίας στο πλαίσιο της ορατιανής σάτιρας (Σάτιρες 2.4 και 2.8)</i>	109
Παναγιώτα Παπακώστα, <i>Απηχήσεις της Οδύσσειας στο ελεγειακό ταξίδι της 1.3 του Τιβούλλου</i>	123
Dimitrios Karadimas, <i>Dionysius of Halicarnassus on the pleasant and the beautiful – Traces of Platonic influence</i>	141
Χρήστος Φάκας, <i>Το λογοτεχνικό υπόβαθρο του θέματος της φιλίας στο μυθιστόρημα του Χαρίτωνα</i>	165
Ελένη Τσιτσιανοπούλου, <i>Η σύνταξη του συνδέσμου κ̄αν στις παραχωρητικές προτάσεις των ελληνικών μη λογοτεχνικών παπύρων της αυτοκρατορικής και της πρώιμης αραβικής εποχής</i>	191
Μυρσίνη Αναγνώστου, <i>Η επίδραση τῶν Ὀμηρικῶν Ἐπῶν στο ἔργο τοῦ Νικηφόρου Χρυσοβέργη</i>	201
Βασίλειος Π. Βερτουδάκης, <i>Η κρίση της επιστήμης και η Κλασική Φιλολογία στη Δημοκρατία της Βαϊμάρης: Ιστορικές και φιλοσοφικές προϋποθέσεις</i>	213
Gianoula Giannouloupoulou, <i>The emergence of the greek definite article</i> . . .	231
Ιωάννης Α. Πανούσης, <i>Κλυταιμίστρας δικαίωση (:): από την Ηλέκτρα του Σοφοκλή στο ανεπίδοτο Γράμμα του Ιάκωβου Καμπανέλλη</i>	247
Ioanna Papaspyridou, <i>Victor Hugo, poète romantique au service de la guerre d'indépendance grecque: quelques réflexions sur le poème « L'Enfant »</i>	269

Domenica Minniti-Γκώνια, <i>Italianismi a Cefalonia e gli studi di Manlio Cortelazzo sul contatto italogreco</i>	285
Από την ιστορία του Πανεπιστημίου και της Σχολής	303
Χαρίκλεια Μπαλή, <i>Το Πανεπιστήμιο Αθηνών και ο πόλεμος του 1940-1941: Η ζωή και ο θάνατος του καθηγητή Ξενοφώντος Κοντιάδη (Μασσαλία 1903 - Ιωάννινα 1941)</i>	305
Δημήτρης Παυλόπουλος, <i>Μνήμη Χρύσανθου Χρήστου</i>	323
Κατάλογος των μελών ΔΕΠ της Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ . . .	327

Χαρίκλεια Μπαλή

ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΟΥ 1940-1941:
Η ΖΩΗ ΚΑΙ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ
ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΚΟΝΤΙΑΔΗ (ΜΑΣΣΑΛΙΑ 1903 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ 1941)

Το κείμενο αυτό είναι απόπειρα απόδοσης φόρου τιμής στο έργο και τη μνήμη του καθηγητή Χειρουργικής Προπαιδευτικής και Χειρουργικής Παθολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, Ξενοφώντος Κοντιάδη, που έπεσε κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο επιτελώντας το επιστημονικό και το πατριωτικό του καθήκον. Πρόκειται για μια σελίδα της ιστορίας του Ιδρύματος που, αν και το τιμά, δεν είναι ευρέως γνωστή στα μέλη του σήμερα¹, παρότι το όνομά του Καθηγητή βρίσκεται σε τιμητική πλάκα, αριστερά στον προθάλαμο του κεντρικού κτηρίου του Ιδρύματος.

Ο Ξενοφών-Ιωάννης Κοντιάδης γεννήθηκε στη Μασσαλία στις 31.7.1903. Πατέρας του ήταν ο Ιωάννης Ξ. Κοντιάδης, από γενιά ελλήνων εμπόρων της διασποράς, και μητέρα του η Ελένη Κραβαριώτη, από την Πάτρα.

---

1. Όπως έγινε αντιληπτό κατά τη διάρκεια αυτής της έρευνας και των συζητήσεων με μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, άλλοτε η ιστορία του Κοντιάδη ήταν γνωστή σε πολύ αδρές γραμμές και άλλοτε ήταν παντελώς άγνωστη, κυρίως για τα νεότερα σε ηλικία μέλη του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Στη Γαλλία σπούδασε και ωρίμασε επιστημονικά². Είχε ήδη αρχίσει εκεί πολλά υποσχόμενη ιατρική σταδιοδρομία, πριν έρθει στην Ελλάδα στα τέλη του 1935³. Η μέχρι τότε δουλειά του είχε αναγνωριστεί θερμά από τον επιστημονικό κόσμο της Γαλλίας, καθώς του είχαν ήδη απονεμηθεί έξι από τα σπουδαιότερα επιστημονικά βραβεία της χώρας: της Ιατρικής Ακαδημίας Παρισίων (Prix Laval) το 1926, της Χειρουργικής Ακαδημίας των Παρισίων (Prix Aimé Guinard) το 1935, του Γαλλικού Συνδέσμου Ουρολογίας (Prix Etienne Taesch) το 1932, του Πανεπιστημίου Παρισίων για τη διδακτορική του διατριβή (Prix de Thèses - Médaille d'argent) το 1934, του Πανεπιστημίου Παρισίων επίσης (Prix Chateaufort) το 1936 και της Ιατρικής Σχολής Μασσαλίας το 1922⁴.

Όταν τελειώσε τη μέση εκπαίδευση στη γενέτειρά του, το ακαδημαϊκό έτος 1920-21 ενεγράφη στη Σχολή των Επιστημών (Ecole des Sciences) της Μασσαλίας, από όπου έλαβε τον τίτλο του «Licencié en Sciences» («πτυχίο επιστημών») το 1923, αφού έκανε ανώτερες σπουδές στη Φυσική, Χημεία, Φυσική Ιστορία, Γενική Χημεία και Φυσιολογία. Στο πλαίσιο αυτό, το έτος 1923-24 εργάστηκε στο Χημικό Εργαστήριο πάνω σε θέματα Οργανικής Χημείας. Ταυτόχρονα, κατά το ακαδημαϊκό έτος 1921-22 ενεγράφη στην Ιατρική Σχολή της Μασσαλίας. Με διαγωνισμό το έτος 1922 διορίστηκε «Externe des Hôpitaux» (εξωτερικός ιατρός των Νοσοκομείων Μασσαλίας), παρακολούθησε τη Χειρουργική Κλινική και στη συνέχεια το Παθολογικό Τμήμα.

---

2. Ευχαριστώ πολύ τον κ. Κωνσταντίνο-Ξενοφώντα Ξ. Κοντιάδη, αρχιτέκτονα, γιο του βιογραφούμενου, ο οποίος είχε την ευγενή καλοσύνη να απαντήσει με μεγάλη προθυμία σε ερωτήσεις και να παραχωρήσει φωτογραφίες, έγγραφα και δημοσιεύσεις από το οικογενειακό του αρχείο. Χωρίς τη βοήθεια του δεν θα ήταν δυνατό να πραγματοποιηθεί η παρούσα εργασία.

3. Τα στοιχεία για τις σπουδές του και το επιστημονικό του έργο στη Γαλλία προέρχονται κυρίως από το ΞΕΝΟΦΩΝ Ι. ΚΟΝΤΙΑΔΗΣ (1936), *Τίτλοι και Έργα*, Κωνσταντινίδης-Τσιγαρίδης, Αθήνα, το οποίο εξέδωσε σχετικά με την υποψηφιότητά του επί υφηγεσία στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Σύντομες πληροφορίες δίνει σχετικό λήμμα από το *Νεώτερον Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν Ηλίου*, το οποίο έχει αναπαραχθεί σε όλες τις μέχρι τώρα βιογραφικές αναφορές στον Ξ. Κοντιάδη. Για το σύντομο διάστημα που υπήρξε μέλος του Πανεπιστημίου Αθηνών, χρησιμοποιήθηκε ως πηγή υλικό από το Ιστορικό Αρχείο του Πανεπιστημίου Αθηνών.

4. ΚΟΝΤΙΑΔΗΣ (1936), 3.

Το 1923 έκανε μεταγραφή στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Παρισίων. Παρακολούθησε το Παιδιατρικό Τμήμα και την Χειρουργική Κλινική. Εργάστηκε ταυτόχρονα στο Φυσιολογικό Εργαστήριο. Με το διαγωνισμό του έτους 1924 διορίστηκε «Externe des Hôpitaux» (εξωτερικός ιατρός των Νοσοκομείων Παρισίων), με σειρά μάλιστα επιτυχίας δέκατη τέταρτη. Ως εξωτερικός ιατρός εργάστηκε το 1924-1927 σε Παθολογικές Κλινικές. Θεώρησε σκόπιμο να παρακολουθήσει επί μακρόν Παθολογικές Κλινικές, γιατί είχε την πρόθεση να ειδικευτεί στη Χειρουργική. Μετά την επιτυχία του στο διαγωνισμό του 1927, διορίστηκε «Interne Provisoire des Hôpitaux» και υπηρέτησε ως εσωτερικός ιατρός στην Ουρολογική Κλινική του Νοσοκομείου Necker και κατόπιν στο Χειρουργικό Τμήμα. Κατά το διαγωνισμό του 1928 διορίστηκε τακτικός «Interne des Hôpitaux de Paris» (εσωτερικός ιατρός των Νοσοκομείων Παρισίων), με σειρά επιτυχίας δέκατη μεταξύ 700 υποψηφίων εξωτερικών ιατρών («Externes»). Το 1929 εργάστηκε ως Interne στο Hôpital Maritime του Berck-plage (Pas de Calais), στο οποίο νοσηλεύονταν φυματώσεις οστών και αρθρώσεων⁵.

Γυρίζοντας πίσω στο Παρίσι δούλεψε δίπλα στον καθηγητή Paul Lecène πάνω σε θέματα Παθολογικής Ανατομίας. Κατά το 1930 υπηρέτησε ως Interne του André Richard, διευθυντή του Παιδιατρικού Χειρουργικού Τμήματος του Νοσοκομείου Trousseau, και στη Χειρουργική Κλινική του καθηγητή Paul Mathieu στο Νοσοκομείο Saint Louis. Το ίδιο έτος παρακολούθησε φροντιστήριο Ανατομικής Παθολογίας υπό τη διεύθυνση του καθηγητή Roussy και του τότε έκτακτου καθηγητή Leroux. Το 1931 εργάστηκε ως Interne του καθηγητή Maurice Chevassu στην Ουρολογική Κλινική του Νοσοκομείου Cochin. Το 1932 προσελήφθη ως Interne δίπλα στον καθηγητή Charles Lenormant στη Χειρουργική Κλινική του Νοσοκομείου Pitié. Το 1933-34 εργάστηκε ως Interne του J. L. Roux-Berger, διευθυντή της Χειρουργικής Κλινικής του Νοσοκομείου Tenon και της Fondation Curie. Μετά εξάμηνη υπηρεσία στο Χειρουργικό Τμήμα του κ. Sauvé στο Νοσοκομείο Lariboisière περάτωσε τη θητεία του ως Interne des Hôpitaux, η οποία, κατ' εξαίρεση, παρατάθηκε επί έξι έτη.⁶

Το 1934 υπέβαλε την εναίσιομο διατριβή του (Diplôme d'Etat), με την οποία αναγορεύτηκε διδάκτορας της Ιατρικής με θέμα σχετικό με τις

---

5. Στο ίδιο, 4-5.

6. Στο ίδιο, 5-6.

τραυματικές φλεβίτιδες και θρομβώσεις, *Phlébites traumatiques et thromboses révélées par un effort*⁷.

Τον Ιούλιο του 1934, κατόπιν διαγωνισμού, προσελήφθη τακτικός «Chef de Clinique Chirurgicale» του Πανεπιστημίου Παρισίων στην Χειρουργική Πανεπιστημιακή Κλινική του καθηγητή Charles Lenormant στο Νοσοκομείο Cochin, παραμένοντας σε αυτή τη θέση μέχρι τον Δεκέμβριο του 1935, όταν ήρθε στην Ελλάδα. Ως «Chef de Clinique», κατόπιν εντολής της Ιατρικής Σχολής, δίδαξε σειρά μαθημάτων πάνω σε θέματα Χειρουργικής Παθολογίας στους φοιτητές της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Παρισίων. Επίσης, δίδαξε στο Ανώτερο Φροντιστήριο Ουρολογίας, υπό τη διεύθυνση του καθηγητή Maurice Chevassu, πάνω σε θέματα Χειρουργικής Παθολογίας⁸.

Μέχρι το 1936 είχε ανακοινώσει και δημοσιεύσει σε γαλλικά και ελληνικά περιοδικά περίπου 60 επιστημονικές εργασίες πάνω σε θέματα όπως: χειρουργική των οστών και των αρθρώσεων, παθήσεις των άκρων, χειρουργική του θώρακος και της κοιλίας, γυναικολογία, ουρολογία, παθήσεις των επινεφριδίων και του γεννητικού συστήματος του άρρενος, νευρολογία, παθήσεις των αγγείων και διάφορες άλλες πειραματικές έρευνες. Όλο αυτό το διάστημα είχε την ευκαιρία να πραγματοποιήσει εργαστηριακές έρευνες διαδοχικά στα Εργαστήρια Γενικής Χημείας (καθηγητής Berg), Φυσιολογίας (καθηγητές Henri Roger και Léon Binet), Πειραματικής Υδρολογίας (καθηγητής Maurice Villaret), στο Εργαστήριο του Νοσοκομείου La Rochefoucauld (Dr. Tinel) και στο Institut de Biologie Physicochimique (Fondation Rothschild, κ. κ. Th. Cahn και Houget)⁹.

Υπήρξε μέλος πολλών επιστημονικών σωματείων: Membre Titulaire de l'Association Française de Chirurgie. Membre Correspondant de la Société de Chirurgie de Marseille. Membre Titulaire de la Société Anatomique de Paris. Membre Titulaire de la Société Chimique de France. Μέλος της Ιατρικής Ελληνικής Εταιρείας Παρισίων, της οποίας διετέλεσε αντιπρόεδρος το 1934 και πρόεδρος το 1935. Μέλος της Ιατρικής Εταιρείας Αθηνών και της Ιατροχειρουργικής Εταιρείας Αθηνών και τακτικός συνεργάτης του *Journal de Chirurgie*¹⁰.

7. Εκδόθηκε το ίδιο έτος στο Παρίσι από τον εκδοτικό οίκο A. Legrand. Βλ. ΚΟΝΤΙΑΛΗΣ (1936), 50-53.

8. Στο ίδιο (1936), 3-4, 6.

9. Στο ίδιο, 6, 15-62.

10. Στο ίδιο, 4.

Κατά τη διάρκεια των σπουδών του στη Γαλλία
(από το οικογενειακό αρχείο Κων/νου Ξ. Κοντιάδη)

Το Δεκέμβριο του 1935 εγκαταστάθηκε στην Αθήνα, όπου γνώρισε και παντρεύτηκε μέσα το 1936 τη Μαρία-Αικατερίνη Λογοθετοπούλου (1914-1999), κόρη του καθηγητή της Α΄ Μαιευτικής και Γυναικολογικής Κλινικής του Πανεπιστημίου Αθηνών Κωνσταντίνου Λογοθετόπουλου (1878-1961)¹¹. Από το γάμο τους απέκτησαν δυο γιους, τον Ιωάννη-Παύλο ή Ίωνα (1938-1970) και τον Κωνσταντίνο-Ξενοφώντα (22.2.1941)¹².

Η σταδιοδρομία του στο Πανεπιστήμιο Αθηνών άρχισε το Φεβρουάριο του 1936, όταν διορίστηκε από την Ιατρική Σχολή επιμελητής της Χειρουργικής Προπαιδευτικής Κλινικής και Χειρουργικής Παθολογίας, μετά από πρόταση του καθηγητή της έδρας Εμμανουήλ Κοντολέοντος (1879-1940)¹³. Κατόπιν υπέβαλε υποψηφιότητά επί υφηγεσία, με εισηγητή τον ίδιο καθηγητή. Στις 26 Φεβρουαρίου του 1937 αναγορεύτηκε από τη Σχολή υφηγητής της Χειρουργικής με τη διατριβή «Κλινικά ακτινολογικά και πειραματικά έρευναι επί των πυελονεφριτίδων της κήσεως», η οποία είχε στηριχθεί σε έρευνες που ξεκίνησε στο Παρίσι και συμπλήρωσε στην Ελλάδα. Ως υφηγητής δίδαξε Χειρουργική στο Αρεταίειο Νοσοκομείο¹⁴. Το 1937 ανέλαβε τη διεύθυνση της Α΄ χειρουργικής κλινικής του Τζάννειου Νοσοκομείου στον Πειραιά¹⁵.

Με τον Αναγκαστικό Νόμο 1430/1938, που τροποποίησε τον προηγούμενο Πανεπιστημιακό Οργανισμό 5343/1932 για την ανώτατη εκπαίδευση, προβλεπόταν η ίδρυση ενός ή δύο θέσεων επικουρικών καθηγητών

11. Ο Κ. Λογοθετόπουλος σπούδασε στη Γερμανία. Επιτέλεσε σημαντικό επιστημονικό και οργανωτικό έργο στο Αρεταίειο Νοσοκομείο και στο Πανεπιστήμιο Αθηνών ως πρύτανης (1932-1933). Υπήρξε δεύτερος κατοχικός πρωθυπουργός (17.11/2.12.1942-6.4.1943), αντιπρόεδρος της κυβέρνησης Τσολάκογλου (30.4.1941-17.11/2.12.1942) και όλο αυτό το διάστημα υπουργός Εθνικής Προνοίας και υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Βλ. ΜΑΡΚΕΤΟΣ (1986), 276-277. ΦΛΑΙΣΣΕΡ [1988], 361-363.

12. Σύμφωνα με τον κ. Κων/νο Ξ. Κοντιάδη, ο πατέρας του αρχικά δεν είχε σκοπό να μείνει μόνιμα στην Ελλάδα, αλλά μόνο να βρει ελληνίδα σύζυγο, σύμφωνα με παράδοση της οικογένειάς του και άλλων Ελλήνων της Διασποράς, και μετά να επιστρέψει στην Γαλλία.

13. Ιστορικό Αρχείο Πανεπιστημίου Αθηνών (στο εξής Ι.Α.Π.Α.), Πρακτικά Ιατρικής Σχολής, τόμ. 18^{ος}, συνεδρία της 14.2.1936, 39.

14. Πρακτικά Ιατρικής Σχολής, τόμ. 18^{ος}, συνεδρίες στις 11.12.1936, 275-5.2.1937, 293-297· 19.2.1937, 306-307· 26.2.1937, 309. Επίσης, *Πανεπιστήμιον Αθηνών, Επετηρίς* (1939), 15, 65. Ο διορισμός του έγινε στις 12.6.1937.

15. *Νεώτερον Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν Ηλίου*, ΙΑ΄, 183.

δίπλα στις τακτικές έδρες των πανεπιστημίων¹⁶. Η Ιατρική Σχολή προκήρυξε τις θέσεις ανά έδρα τον Απρίλιο του 1939 και ο Κοντιάδης ήταν ο μόνος υποψήφιος για την επικουρική έδρα της Χειρουργικής Παθολογίας και Χειρουργικής Προπαιδευτικής Κλινικής. Την επιτροπή κρίσεως αποτελούσαν οι καθηγητές Εμμανουήλ Κοντολέων, Πέτρος Κόκκαλης (1896-1962) της Β΄ Χειρουργικής Κλινικής και Νικόλαος Λούρος (1898-1986) της Β΄ Μαιευτικής και Γυναικολογικής Κλινικής. Ο διορισμός του, όπως και των άλλων 17 επικουρικών καθηγητών της Ιατρικής, έγινε στις 2 Νοεμβρίου 1939¹⁷.

Στις αρχές Ιανουαρίου του 1940 απεβίωσε αιφνιδίως ο τακτικός καθηγητής της έδρας Κοντολέων¹⁸. Όταν κατόπιν η Ιατρική Σχολή προκήρυξε την πλήρωση της έδρας, ο Κοντιάδης, μόνος, υπέβαλε υποψηφιότητα. Η κρίση του έγινε στη συνεδρίαση της 30 Μαΐου 1940, ενώ την τριμελή εισηγητική επιτροπή αποτελούσαν οι καθηγητές Ιωάννης Κατσαράς (1883-1851) της Παθολογικής Ανατομικής και Παθολογικής Φυσιολογίας, Νικόλαος Λούρος και Πέτρος Κόκκαλης. Μετά τη θετική εισήγηση της επιτροπής, εκλέχτηκε παμψηφεί από την Ιατρική Σχολή τακτικός καθηγητής στην παραπάνω έδρα. Στην ψηφοφορία δεν συμμετείχε ο καθηγητής της Μαιευτικής και Γυναικολογικής Κλινικής Κωνσταντίνος Λογοθετόπουλος, «κωλυόμενος λόγω συγγενείας», ο οποίος ήταν πεθερός του υποψηφίου. Η εκλογή του εγκρίθηκε από το Υπουργείο Παιδείας με τον διορισμό του στην αντίστοιχη έδρα στις 12 Ιουνίου¹⁹. Ταυτόχρονα ανέλαβε τη διεύθυνση της Χειρουργικής Κλινικής του Ιπποκράτειου Νοσοκομείου²⁰.

Το διάστημα κατά το οποίο άσκησε τα διδακτικά του καθήκοντα ως τακτικός καθηγητής υπήρξε σύντομο, λόγω της κήρυξης του πολέμου και της διακοπής των μαθημάτων. Μάλιστα, τη Δευτέρα 28 Οκτωβρίου 1940 ήταν προγραμματισμένο μάθημά του. Σύμφωνα με αφηγήσεις τότε φοιτητών της Ιατρικής, μπήκε στο αμφιθέατρο της Ιατρικής στο Κεντρικό

16. Α.Ν. 1430/1938, άρθ. 74 - 84.

17. Ι.Α.Π.Α., Πρακτικά Ιατρικής Σχολής, τόμ. 20^{ος}, έκτακτη συνεδρία της 28.4.1939, 178-182, συνεδρίες στις 11.5.1939, 185-186 και 5.7.1939, 314-317. *Πανεπιστήμιον Αθηνών, Επετηρίς* (1940), 12.

18. Για τη ζωή και το έργο του καθηγητή Κοντολέοντος βλ. ΠΑΝΕΤΣΟΣ (1981), 22-24.

19. Ι.Α.Π.Α., Πρακτικά Συγκλήτου, τόμ. 51^{ος}, συνεδρία της 8.1.1940, 185. Πρακτικά Ιατρικής Σχολής, τόμ. 22^{ος}, συνεδρίες 30.5.1940, 62-66 και 12.6.1940, 96.

20. *Νεώτερον Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν Ηλίου*, ό.π.

κτίριο του Πανεπιστημίου και μίλησε με συγκίνηση, εμψυχώνοντας το φοιτητικό ακροατήριο: «Κύριοι, γνωρίζετε τι συνέβη εις την Πατρίδα μας. Πιστεύω ότι ο καθείς θα πράξει το καθήκον του. Σας εύχομαι καλήν τύχην. Το μάθημα ετελείωσεν»²¹.

Πρέπει να σημειωθεί ότι με την κήρυξη του πολέμου το ανθρώπινο δυναμικό της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών βρέθηκε σε επιφυλακή. Όσοι ήταν σε κατάλληλη ηλικία επιστρατεύθηκαν στο Υγειονομικό σώμα. Ανάμεσα στους επιστρατευμένους, υπηρέτησαν ως υψηλόβαθμοι αξιωματικοί έξι τακτικοί και τέσσερις επικουρικοί καθηγητές της Ιατρικής Σχολής²². Τα πανεπιστημιακά νοσοκομεία και κλινικές επιτάχθηκαν για την περίθαλψη των τραυματιών. Στις 20.11.1940 παρουσία του Διευθυντή της Υγειονομικής Υπηρεσίας του Στρατού και όλων των καθηγητών έγινε συνάντηση για την αντιμετώπιση των υγειονομικών ζητημάτων του στρατεύματος και τον καλύτερο τρόπο παροχής των υπηρεσιών της Ιατρικής Σχολής για τις ανάγκες του. Οι καθηγητές και το υπόλοιπο ιατρικό προσωπικό, ανάλογα με την ειδικότητά τους, δήλωσαν ότι είναι στη διάθεση της πατρίδας²³.

Ο Ξενοφών Κοντιάδης κατατάχθηκε αμέσως ως επίατρος στο Ναυτικό Νοσοκομείο Πατρών μέχρι το Νοέμβριο του 1940, όταν τοποθετήθηκε ως διευθυντής στο Ναυτικό Νοσοκομείο Ναυστάθμου Πειραιώς. Ωστόσο, ζητούσε επίμονα μετάθεση για να προσφέρει τις υπηρεσίες τους στους

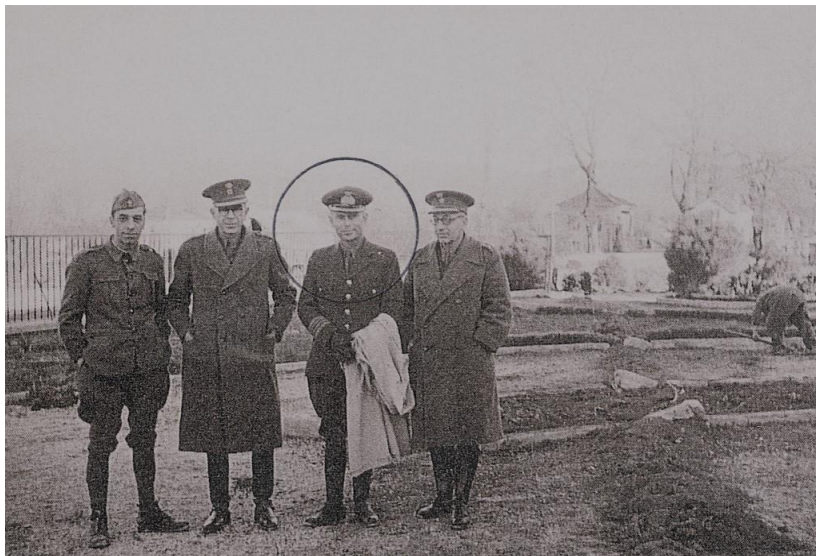
21. ΠΑΝΕΤΣΟΣ (1981), 25.

22. Ι.Α.Π.Α., Αρχείο Λυτών Εγγράφων Πρωτοκόλλου, φάκ. 194, υποφ. 194.5, 1940-1941: «Κατάλογος επιστρατευμένων καθηγητών της Ιατρικής Σχολής», 25.11.1940. Αναφέρονται έξι τακτικοί καθηγητές, οι Θεόδωρος Δ. Δημητριάδης (Ωτορινολαρυγγολογίας), Ευγένιος Φωκάς (Υδροθεραπείας και Ιατρικής Κλιματολογίας), Ιωάννης Χρυσικός (Ωτορινολαρυγγολογίας), Βλάσιος Βλασσόπουλος (Ιατρικής Χημείας και Χημείας Πολέμου), ως αρχίατροι, Κωνσταντίνος Μουτούσης (Δημόσιας και Κοινωνικής Υγιεινής) ως λοχαγός ιατρός και Ξενοφών Κοντιάδης ως επίατρος Ναυτικού. Τέσσερις επικουρικοί καθηγητές, οι Ζαννής Καΐρης (Χειρουργικής Κλινικής) και Κωνσταντίνος Αλιβιζάτος (Εγχειρητικής και Τοπογραφικής Ανατομικής) ως επίατροι, Χάρης Τουλ (Χειρουργικής Κλινικής), Σπυρίδων Λαμπίρης (Χειρουργικής Κλινικής) ως ανθυπίατροι. Ο κατάλογος αυτός δεν περιλαμβάνει όσους επιστρατεύτηκαν αργότερα ούτε τους επιστρατευμένους υφηγητές, επιμελητές, βοηθούς και φοιτητές.

23. Ι.Α.Π.Α., Πρακτικά Ιατρικής Σχολής, τόμ. 22^{ος}, έκτακτη συνεδρία της 20.11.1940, 131.

Στα Ιωάννινα, με το Διευθυντή του 2^{ου} Στρατιωτικού Νοσοκομείου
Ιωαννίνων, Γενικό Αρχίατρο Γεώργιο Μαρκάκη

Ανάμεσα στους συναδέλφους του Πέτρο Κόκκαλη (αριστερά) και
Κων/νο Ν. Αλιβιζάτο (δεξιά)
(από το οικογενειακό αρχείο Κων/νου Ξ. Κοντιάδη)

τραυματίες του μετώπου²⁴. Πράγματι, από την 1^η Ιανουαρίου 1941 τοποθετήθηκε ως έφεδρος Αρχίατρος (με το βαθμό Αντιπλοιάρχου) στο 2ο Στρατιωτικό Νοσοκομείο Ιωαννίνων, το οποίο στεγαζόταν στο κτίριο της Ζωσιμαίας Ακαδημίας.

Μαζί με τον Κοντιάδη υπηρετούσαν στα Ιωάννινα και άλλα μέλη της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, ο τότε επικουρικός καθηγητής της Εγχειρητικής και Τοπογραφικής Ανατομικής Κωνσταντίνος Ν. Αλιβιζάτος (1905-1997), μετέπειτα καθηγητής Χειρουργικής Παθολογίας στο 3^ο Στρατιωτικό Νοσοκομείο Διακομιδής στην Καπλάνειο Σχολή, ο τότε επικουρικός καθηγητής της Β΄ Παθολογικής Κλινικής Αρκάθαγος Γούτας, ο τότε επικουρικός καθηγητής της Παθολογικής Ανατομικής Ιωάννης Αναγνώστου και ο τότε υφηγητής της Νευρολογίας και Ψυχιατρικής Γεώργιος Βλαβιανός. Επίσης για ένα διάστημα υπηρέτησε ο καθηγητής Πέτρος Κόκκαλης. Οι συνθήκες στο Νοσηλευτικό Κέντρο Ιωαννίνων, κοντά στις επιχειρήσεις του μετώπου, ήταν πολύ σκληρές. Το προσωπικό, για να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του, εργαζόταν μέρα και νύχτα. Οι συνθήκες παροχής βοήθειας στους τραυματίες και τους παγόπληκτους που κατέφθαναν συνεχώς ήταν πολύ δύσκολες. Ο Κοντιάδης, όπως και οι υπόλοιποι χειρουργοί, εργαζόταν ώρες ατέλειωτες στο χειρουργείο, χωρίς ωράριο²⁵. Λόγω κάποιου μικρού τραυματισμού του, που εξελίχθηκε σε σοβαρή λοίμωξη, γύρισε για λίγες ημέρες με άδεια στην Αθήνα, όπου πρόλαβε να δει τη γέννηση του δεύτερου γιου του, το Φεβρουάριο του 1941²⁶.

Το υγειονομικό προσωπικό στον πόλεμο του 1940-1941 έπρεπε να αντιμετωπίσει εκτός των άλλων και τις αεροπορικές επιδρομές του εχθρού. Περιφρονώντας τις διεθνείς συνθήκες η ιταλική πολεμική αεροπορία βομβάρδιζε συστηματικά όλους τους νοσοκομειακούς σχηματισμούς: τις διακομιδές των τραυματιών, τα κινητά χειρουργεία, τα πλωτά

24. Βλ. *Νεώτερον Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν Ηλίου*, ό.π. Σύμφωνα με πληροφορία από τον γιο του, Κων/νο Ξ. Κοντιάδη, θεωρούσε ότι, λόγω της ειδικεύσεώς του και των επιστημονικών μελετών του, μπορούσε να βοηθήσει, όσο το δυνατόν, στην αντιμετώπιση των επιπλοκών των κρουσπαγημάτων και των ακρωτηριασμών ως τελική λύση.

25. ΛΟΥΡΟΣ - ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ (1979), 45-47· ΜΑΡΚΕΤΟΣ (2002), 101· *Πανεπιστήμιον Αθηνών, Επετηρίς* (1940), 12-13.

26. Συνέντευξη με Κωνσταντίνο Ξ. Κοντιάδη, ο οποίος βαφτίστηκε μετά το θάνατο του πατέρα του Κωνσταντίνος-Ξενοφών.

νοσοκομεία, τους νοσοκομειακούς συρμούς και τα νοσοκομειακά κτίρια στα μετόπισθεν. Το 2^ο Στρατιωτικό Νοσοκομείο, που στεγαζόταν στο κτίριο της Ζωσιμαίας Ακαδημίας Ιωαννίνων, δεχόταν καθημερινά βομβαρδισμούς, παρόλο που έφερε σε εμφανή σημεία τα σήματα του Ερυθρού Σταυρού. Γι' αυτό, το χειρουργείο είχε μεταφερθεί για περισσότερη ασφάλεια στο υπόγειο, το οποίο καλυπτόμενο με τρεις επιστρώσεις μπeton αρμέ και σάκους άμμου θεωρείτο το ασφαλέστερο σημείο του κτιρίου. Έτσι, στους προθάλαμους των χειρουργείων συγκεντρώνονταν, ιδίως τις νύχτες και όταν σήμαινε συναγερμός, εκτός από τους σχετικούς με το χειρουργείο, τραυματίες και προσωπικό, νοσοκόμοι, αδελφές νοσοκόμες, ιατροί και άλλοι για να προφυλαχθούν από πιθανό βομβαρδισμό. Κατά τη μεγάλη ιταλική επίθεση του Μαρτίου 1941 οι τραυματίες πολλαπλασιάστηκαν, γι' αυτό εγκαταστάθηκε συμπληρωματικό χειρουργείο. Πλέον λειτουργούσαν μέρα νύχτα τρία χειρουργεία. Σε ένα από αυτά χειρουργούσε και ο Κοντιάδης²⁷.

Τις παραμονές του Πάσχα του 1941 οι χιτλερικές δυνάμεις, έχοντας εισβάλει από το μέτωπο της Βουλγαρίας και της Γιουγκοσλαβίας και έχοντας καταλάβει ήδη τη Θεσσαλονίκη, είχαν περικυκλώσει μεγάλο τμήμα του ελληνικού στρατού, ο οποίος βρισκόταν ανάμεσα σε αυτές και τις ιταλικές. Προχωρώντας στην Ήπειρο από το στενό του Μετσόβου, βρίσκονταν έξω από τα Ιωάννινα και απειλούσαν την πόλη, απ' όπου επειγόντως εκκενώνονταν τα νοσοκομεία και μεταφέρονταν οι τραυματίες. Ωστόσο, οι περισσότεροι από το υγειονομικό προσωπικό του 2^{ου} Στρατιωτικού Νοσοκομείου Ιωαννίνων, όπου ανήκε και ο Κοντιάδης, και οι νοσοκόμες του Ερυθρού Σταυρού επέλεξαν να παραμείνουν στη θέση τους. Τα χειρουργεία λειτουργούσαν αδιάκοπα. Σύμφωνα με αφηγήσεις μαρτύρων, παρά τη συνεχή εργασία κατά τη διάρκεια της ημέρας του Μεγάλου Σάββατου, παρέμεναν περίπου 20 ακόμη τραυματίες για να χειρουργηθούν, γι' αυτό η εργασία συνεχιζόταν και τη νύχτα. Εκτός από αυτούς, στα χειρουργεία και στον προθάλαμο υπήρχαν και άλλα άτομα, συνολικά περίπου 80. Μέσα στο χειρουργείο λειτουργούσαν και οι τρεις χειρουργικές τράπεζες. Σε μια από αυτές ο Κοντιάδης εκτελούσε διατακτικό ακρωτηριασμό.

Ήταν περίπου ξημερώματα της 20 Απριλίου 1941, ημέρα του Πάσχα. Οι προελαύνοντες Γερμανοί βομβάρδιζαν τα Ιωάννινα. Η χιτλερική αε-

---

27. ΛΟΥΡΟΣ - ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ (1979), 39-48· ΠΑΝΕΤΣΟΣ (1981), 26· ΠΑΝΤΑΖΙΔΗΣ (1987), 248-253.

ροπορία ακολούθησε την ίδια τακτική ως προς τα σήματα του Ερυθρού Σταυρού με τους Ιταλούς. Το 2^ο Στρατιωτικό Νοσοκομείο έγινε στόχος, καθώς ρίχτηκαν πέντε βόμβες. Στους ορόφους προξένησαν μικρές σχετικά ζημιές. Τρεις από αυτές εξερράγησαν στο υπόγειο του κτιρίου, όπου είχε συγκεντρωθεί το προσωπικό για ασφάλεια. Συγκεκριμένα εξερράγησαν στο δωμάτιο των νοσοκόμων, δίπλα στο χειρουργείο. Κατά κάποιες πηγές από τους 80 περίπου παρευρισκομένους σώθηκαν μόνο 7. Για την πλειοψηφία των θυμάτων ήταν αδύνατη η αναγνώρισή τους, ειδικά για τις αδελφές νοσοκόμες. Ανάμεσα στα θύματα ήταν ο ίδιος ο διευθυντής του Νοσοκομείου Γενικός Αρχίατρος Γεώργιος Μαρκάκης, ο καθηγητής Κοντιάδης και έξι νοσοκόμες του Ερυθρού Σταυρού: η προϊσταμένη αδελφή Ε.Ε.Σ. Ελένη Παρασκευοπούλου, διευθύνουσα του Τμήματος Νοσοκόμων Ε.Ε.Σ. και προϊσταμένη νοσηλείας στα υπαγόμενα σε αυτή Στρατιωτικά Νοσοκομεία στην Ήπειρο, η διπλωματούχος αδελφή Ελένη Γιολούντα, διευθύνουσα του 2ου Στρατιωτικού Νοσοκομείου Ιωαννίνων, η διπλωματούχος αδελφή Ελένη Καλογερίδου, οι εθελόντριες αδελφές νοσοκόμες Λουκία Κυριακού και Ελένη Μητροπούλου, η εθελόντρια οικονόμος Ελένη Τσάλη, καθώς μια νεαρή Γιαννιώτισσα εθελόντρια που δεν αναγνωρίστηκε. Από το Πανεπιστήμιο Αθηνών επίσης ο επιμελητής της Β΄ Μαιευτικής και Γυναικολογικής Κλινικής Γεώργιος Ζούβας. Από το χειρουργείο του Κοντιάδη σώθηκε μόνο ο τραυματίας που χειρουργούσε εκείνη την ώρα, υπό νάρκωση²⁸.

Αργότερα το πρωινό της ίδιας μέρας οι χιτλερικές δυνάμεις μπήκαν στα Ιωάννινα. Τα θύματα εκείνου του βομβαρδισμού κηδεύτηκαν την επομένη στο νεκροταφείο του Αγίου Νικολάου των Κοπάνων, οι νοσοκόμες του Ερυθρού Σταυρού σε κοινό τάφο, καθώς ήταν αδύνατη η ατομική αναγνώρισή τους. Ο τάφος του Κοντιάδη, του οποίου ο θάνατος

28. Βλ. *Βιβλίον Ημερησίων Διαταγών* του 2ου Στρατιωτικού Νοσοκομείου Ιωαννίνων (14.1.1941-22.4.1941), Ημερήσια Διαταγή της 21.4.1941, Γενικό Επιτελείο Στρατού, Υπηρεσία Στρατιωτικών Αρχείων. Διαγράφονται από «το προσωπικό του Νοσοκομείου» ως θανόντες μόνο 26 άτομα, συγκεκριμένα οι δύο υγειονομικοί αξιωματικοί Μαρκάκης και Κοντιάδης, οι 6 νοσοκόμες του Ε.Ε.Σ. και 18 οπλίτες. Μάλλον πρόκειται για πρώτη, μη πλήρη καταγραφή, καθώς λείπει, για παράδειγμα, το όνομα του Γ. Ζούβα. Βλ. ΠΑΝΕΤΣΟΣ (1981), 26, όπου παρατίθενται μαρτυρίες των Αλέξανδρου Μάνου, υπιάτρου, και Γ. Βαφειάδη, που υπηρετούσαν τότε στα Ιωάννινα. Ο Αλ. Μάνος διεσώθη ενώ βρισκόταν και αυτός εν υπηρεσία στο χειρουργείο. Επίσης, ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Κ.Α. (1983), 130-131, 176-177, 190· ΠΑΝΤΑΖΙΔΗΣ (1987), 248-253· ΛΟΥΡΟΣ (1980), 186.

προήλθε από το ωστικό κύμα της βόμβας και όχι από τα θραύσματα, βρίσκεται επίσης εκεί. Αργότερα ο Ερυθρός Σταυρός ανέγειρε μνημείο στον τάφο των μελών του και στη σημερινή Ζωσιμαία Ακαδημία, όπου βρισκόταν το βομβαρδισμένο Νοσοκομείο, για να θυμίζει τη βαρβαρότητα και τη θυσία²⁹.

Μόλις η τραγωδία έγινε γνωστή στην Αθήνα προξένησε μεγάλη συγκίνηση και λόγω του αριθμού των θυμάτων και επειδή ανάμεσα στις νοσοκόμες του Ε.Ε.Σ. υπήρξαν γνωστά μέλη της αθηναϊκής κοινωνίας³⁰. Η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου συνήλθε για αυτό το λόγο εκτάκτως στις 22.4.1941. Ο τότε πρότανης Γεώργιος Φωτεινός³¹ ανακοίνωσε το θάνατο του συναδέλφου με επίσημο λόγο, όπου ανέφερε χαρακτηριστικά: «Το Πανεπιστήμιον, το οποίον τόσας παρέσχεν υπηρεσίας εις άλλους τομείς της εθνικής προσπαθείας εις το αγωνιζόμενον έθνος, επλήρωσεν εν τω προσώπω του αιμνήστου συναδέλφου και τον φόρον αίματος εις τον υπέρ της ελευθερίας αγώνα. [...] διότι ούτος διά του θανάτου του κατέλιπεν λαμπρόν παράδειγμα αφοσιώσεως εις το καθήκον και αυτοθυσίας, όπερ θα εμπνέη και θα φρονιματίζη τας μελλούσας Πανεπιστημιακάς γενεάς.»

Κατόπιν η Σύγκλητος ενέκρινε ψήφισμα, όπου εξέφραζε τη θλίψη του ιδρύματος για τον πεσόντα καθηγητή «εν τη εκτελέσει των καθηκόντων του». Με το περιεχόμενό του τον τιμούσε ως ήρωα πολέμου, του οποίου η θυσία ταυτόχρονα τιμούσε το ίδρυμα στο οποίο ανήκε, και αποτελούσε απόδειξη ότι το Πανεπιστήμιο Αθηνών είχε εκτελέσει με επιτυχία την πατριωτική του αποστολή: «Επί τούτοις η Σύγκλητος εξήρε αναλόγως της μεγάλης αυτού σημασίας το γεγονός, ότι το πρώτον τούτο εκ των καθηγητικών του Πανεπιστημίου ημών τάξεων θύμα εις τον βωμόν της προς την Πατρίδα αγάπης επ' αυτών των επάλξεων του υπέρ της ελευθερίας αγώνος θα αποτελέσει τίτλον ύψιστης τιμής και δόξης εν τη Πανεπιστημιακή ημών ζωή, προβαλλόμενον εις τας πανεπιστημιακάς γενεάς ως υπόδειγμα άμα και τεκμήριον της εν τω ημετέρω Πανεπιστημίω αδιαλείπτου θεραπείας των ελληνικών ιδανικών». Το ψήφισμα στάλθη-

---

29. ΠΑΝΤΑΖΙΔΗΣ (1987), 248-253· ΠΑΝΑΝΟΥΔΑΚΗ-ΜΠΡΟΚΑΛΑΚΗ (1992), 26-28.

30. ΠΑΝΤΑΖΙΔΗΣ (1987), 249.

31. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΦΩΤΕΙΝΟΣ (1878-1958), καθηγητής των Αφροδισίων και Δερματικών Νόσων.

κε στη χήρα του εκλιπόντος και για δημοσίευση στον Τύπο³². Η σύνταξη ψηφίσματος της Συγκλήτου ήταν, βέβαια, τιμή για όλους τους εκλιπόντες καθηγητές. Με το άγγελμα του θανάτου ενός μέλους του καθηγητικού προσωπικού συγκαλούσαν έκτακτη συνεδρία και ακολουθούσαν ένα συγκεκριμένο τυπικό ως προς τη συμμετοχή στο πένθος: τυπικής μορφής ψήφισμα, στεφάνι και επικήδειος λόγος. Η περίπτωση αυτή, όμως, ξέφυγε από το τυπικό και πήρε πιο επίσημο τόνο με συνταγμένο ιδιαίτερα για την περίπτωση ψήφισμα, το οποίο περιλήφθηκε ολόκληρο στα επίσημα πρακτικά. Σημειώνεται ότι το ίδρυμα τίμησε με τον ίδιο τρόπο μετά την αναγγελία του θανάτου τους εκείνο το διάστημα τους δύο πρωθυπουργούς, Ιωάννη Μεταξά και Αλέξανδρο Κορυζή³³. Λίγο μετά η Σύγκλητος ανέθεσε στον ζωγράφο Αντώνιο Πολυκανδριώτη να φιλοτεχνήσει το πορτρέτο του καθηγητή, όπως συνηθιζόταν για τους εκλιπόντες καθηγητές³⁴, το οποίο βρίσκεται σήμερα εκτεθειμένο στο κτίριο «Κωστή Παλαμά», στην οδό Ακαδημίας 48.

Η Ιατρική Σχολή στην πρώτη συνεδρία της μετά το γεγονός, στις 9.5.1941, τήρησε ενός λεπτού σιγή για το θάνατο του μέλους της. Μετά από πρόταση του καθηγητή Πειραματικής Φυσιολογίας Σπύρου Δοντά καταχωρήθηκε στα πρακτικά της Σχολής σχετικό τιμητικό ψήφισμα που αποστάλθηκε και στην οικογένειά του. Αποφασίστηκε επίσης να αποσταλούν συλλυπητήρια γράμματα και να γίνει επιστημονικό μνημόσυνο προς τιμήν του, μαζί και για τον πρόσφατα εκλιπόντα προκάτοχο της ίδιας έδρας, Εμμανουήλ Κοντολέοντα. Ορίστηκαν αντίστοιχα ομιλητές οι καθηγητές Γεώργιος Καραγιαννόπουλος και Πέτρος Κόκκαλης³⁵.

Λίγα χρόνια μετά την Απελευθέρωση δόθηκαν οι δέουσες τιμές στον Κοντιάδη από τις ένοπλες δυνάμεις της χώρας. Έλαβε μετά θάνατον το βαθμό του εφέδρου Αντισυνταγματάρχη εξ εφέδρων Υγειονομικού και σημαντικά παράσημα: του Ταξιάρχη του Τάγματος του Φοίνικος μετά ξιφών το 1947 και του Ταξιάρχη του Τάγματος του Γεωργίου Α΄ μετά ξι-

32. Ι.Α.Π.Α., Πρακτικά Συγκλήτου, τόμ. 52^{ος}, συνεδρία της 22.4.1941, 360-361. Αρχείο Λυτών Εγγράφων Πρωτοκόλλου, φάκ. 167.3.

33. Πρακτικά Συγκλήτου, τόμ. 52^{ος}, συνεδρίες στις 29.1.1941, 287-291 και 19.4.1941, 358-359.

34. Αρχείο Λυτών Εγγράφων Πρωτοκόλλου, φακ. 254, υποφ. 254.7, 1940-41, 11.6.1941.

35. Πρακτικά Ιατρικής Σχολής, τόμ. 22^{ος}, συν. της 9.5.1941, 156· τόμ. 23^{ος}, συν. της 21.11.1941, 42.

φών το 1948³⁶. Στο Ναυτικό Νοσοκομείο, καθώς ανήκε στο Ναυτικό, υπάρχει πτέρυγα των αξιωματικών που φέρει το όνομά του. Στο 401 Στρατιωτικό Νοσοκομείο συμπεριλαμβάνεται το όνομά του στο εκεί ηρώο των πεσόντων. Στο Μουσείο Ιστορίας της Ιατρικής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, τόπο της θυσίας, υπάρχει αίθουσα αφιερωμένη σε αυτόν³⁷. Το Ιπποκράτειο Νοσοκομείο, όπου ο Κοντιάδης είχε αναλάβει τη διεύθυνση της Χειρουργικής του Κλινικής κατά το διάστημα της σύντομης καθηγεσίας του, τον τίμησε με μνημόσυνο στις 17.1.2006 και με τοποθέτηση της ορειχάλκινης προτομής του, φιλοτεχνημένης από το γλύπτη Αθανάσιο Απάρη (1899-1972), σε κεντρικό σημείο στο ισόγειο του Νοσοκομείου. Επίσης, με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Νοσοκομείου τα Κεντρικά Χειρουργεία ονομάστηκαν «Χειρουργεία Ξενοφών Κοντιάδης».

Το θέμα απονομής τιμής στον Κοντιάδη από το ίδρυμα στο οποίο ανήκε απασχόλησε τη Σύγκλητο του Πανεπιστημίου Αθηνών στα μεταπολεμικά χρόνια. Στις 9.12.1947 ο τότε κοσμήτορας της Ιατρικής, Νικόλαος Λούρος, διατύπωσε κριτική γιατί δεν είχε τιμηθεί μέχρι εκείνη τη στιγμή με σχετική στήλη ο πεσών καθηγητής και οι πεσόντες φοιτητές κατά τη διάρκεια του πολέμου και της Κατοχής. Αποφασίστηκε τότε να τιμηθεί με στήλη ο Κοντιάδης και οι πεσόντες φοιτητές του πολέμου του 1940-1941, αφού γίνει σχετική έρευνα. Ωστόσο, αργότερα στις 25.11.1969, ο τότε κοσμήτορας της Νομικής καθηγητής Ανδρέας Γαζής επανέφερε το θέμα, ζητώντας από τη Σύγκλητο να επανορθωθεί η παράλειψη του ιδρύματος να τιμήσει τον Κοντιάδη, έστω και αργά, όπως είχε κάνει για τους πεσόντες κατά τους προηγούμενους εθνικούς αγώνες φοιτητές και τον υφηγητή Χρίστο Μακρή³⁸. Τελικά, το όνομα του Κοντιάδη και των πεσόντων κατά το 1940-1941 και την Κατοχή φοιτητών αναγράφονται σήμερα σε τιμητικές μαρμάρινες πλάκες, που είναι ανηρτημένες αριστε-

---

36. Προσωπικό αρχείο Κωνσταντίνου Ξ. Κοντιάδη, βεβαιώσεις από Γενικό Επιτελείο Στρατού.

37. Μετά από πρωτοβουλία του καθηγητή Στέφανου Γερουλάνου (συνέντευξη Κ.Ξ. Κοντιάδη).

38. Πρακτικά Συγκλήτου, τόμ. 59ος, συνεδρία της 9.12.1947, 162. Πρακτικά Συγκλήτου, έτους 1969-70, τχ. 1, συνεδρία της 25.11.1969, 321. Ο Χρίστος Μακρής σκοτώθηκε κατά τη διάρκεια των βαλκανικών πολέμων. Το Πανεπιστήμιο Αθηνών είχε επίσης τιμήσει τους πεσόντες φοιτητές κατά τον πόλεμο του 1897, τους βαλκανικούς και τον α' παγκόσμιο με μνημεία στα Προπύλαιά του.

ρά και δεξιά στον προθάλαμο του Κεντρικού Κτιρίου του Πανεπιστημίου, στην οδό Πανεπιστημίου.

ΠΗΓΕΣ

- Αρχείο οικογένειας Κωνσταντίνου Ξ. Κοντιάδη.
Γενικό Επιτελείο Στρατού, Υπηρεσία Στρατιωτικών Αρχείων, 2ο Στρατιωτικό Νοσοκομείο Ιωαννίνων, *Βιβλίο Ημερησίων Διαταγών (14.1.1941-22.4.1941)*
- Ιστορικό Αρχείο Πανεπιστημίου Αθηνών: Αρχείο Λυτών Εγγράφων Πρωτοκόλου, Φάκελοι 167.3, 194.5 και 254.7.
- Πρακτικά Συγκλήτου, τ. 52ος, τ. 59ος.
- Πρακτικά Ιατρικής Σχολής, τ. 18^{ος}, 20^{ος}, 23^{ος}.
- Πανεπιστήμιον Αθηνών, Επετηρίς του πανεπιστημιακού έτους 1938-1939*, Αθήνα, 1939.
- Πανεπιστήμιον Αθηνών, Επετηρίς του πανεπιστημιακού έτους 1939-1940*, Αθήνα, 1940.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΚΟΝΤΙΑΔΗΣ, Ξ. Ι. (1936), *Τίτλοι και Έργα*, Αθήνα.
«Κοντιάδης Ξενοφών», *Νεώτερον Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν Ηλίου*, ΙΑ΄, 183.
- ΛΟΥΡΟΣ, Ν.Κ. - ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ, Κ.Ν. (1979), *Δυο γιατροί θυμούνται*, Εκδόσεις Φιλιππότη, Αθήνα.
- ΛΟΥΡΟΣ, Ν.Κ. (1980), *Χτες. Αναμνήσεις, εντυπώσεις και στοχασμοί σε επτά πράξεις*, Ελληνική Παιδεία, Αθήνα.
- ΜΑΡΚΕΤΟΣ, ΣΠ. (1986), «Λογοθετόπουλος Κωνσταντίνος», *Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό*, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα, τόμ. Ε΄, 276-277.
- ΜΑΡΚΕΤΟΣ, ΣΠ. (2002), *Ιστορία της Ιατρικής του 20ού αιώνα. Ι. Οι Έλληνες πρωτοπόροι. 6. Πέτρος Κόκκαλης (1896-1962)*, Ιατρικές Εκδόσεις «Ζήτα», Αθήνα.
- ΠΑΓΚΑΛΟΣ, ΒΛ. - ΤΣΙΜΠΟΥΞΗ-ΤΑΣΟΠΟΥΛΟΥ, Μ. (1990), *Αγώνες και νεκροί του ελληνικού στρατού κατά το δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο 1940-1945*, Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού, Αθήνα.

- ΠΑΝΑΝΟΥΔΑΚΗ-ΜΠΡΟΚΑΛΑΚΗ, ΗΡΩ (1992), «Μορφές του Ιπποκράτειου», *Ιπποκράτειο* 6, 26-28.
- ΠΑΝΕΤΣΟΣ, Γ. (1981), *Η ιστορία της έδρας της Α΄ Χειρουργικής Προπαιδευτικής Κλινικής και Χειρουργικής Παθολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών*, διδακτορική διατριβή, Ιατρική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα.
- ΠΑΝΤΑΖΙΔΗΣ, Ξ. (1987), *Η ιστορία του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού*, Α΄, Αθήνα.
- ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, Γ. - ΚΥΜΟΥΡΤΖΗΣ, ΑΓ. - ΠΟΛΥΖΩΗΣ, Κ. (1983), *Η Υγειονομική υπηρεσία του Στρατού κατά τον πόλεμο 1940-1941*, Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού, Αθήνα.
- ΦΛΑΙΣΕΡ, Χ. [1988], *Στέμμα και Σβάστικα. Η Ελλάδα της Κατοχής και της Αντίστασης 1941-1944*, τόμ. Α΄, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αυτό το άρθρο είναι απόπειρα απόδοσης φόρου τιμής στο έργο και τη μνήμη του καθηγητή Χειρουργικής Προπαιδευτικής και Χειρουργικής Παθολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, Ξενοφώντος Ι. Κοντιάδη, πεσόντος κατά τον β΄ παγκόσμιο πόλεμο κατά την εκτέλεση του πατριωτικού και του επιστημονικού του καθήκοντος. Γεννήθηκε μεγάλωσε και σπούδασε στη Γαλλία. Είχε αρχίσει ήδη εκεί μια πολλά υποσχόμενη σταδιοδρομία ως χειρουργός, πριν έρθει στην Ελλάδα το 1935.

Τον Ιούνιο του 1940 έγινε καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, λίγο πριν το ξέσπασμα του πολέμου. Παρότι επιστρατεύτηκε αμέσως ως αξιωματικός του υγειονομικού σώματος, ζητούσε επίμονα να υπηρετήσει την πατρίδα του στο μέτωπο. Τον Ιανουάριο του 1941 μετατέθηκε στο 2ο Στρατιωτικό Νοσοκομείο Ιωαννίνων, πολύ κοντά στα πεδία των μαχών. Όταν οι Ναζί πλησίαζαν στην πόλη τον Απρίλιο του 1941, αρνήθηκε να εγκαταλείψει τους τραυματίες στρατιώτες για να σωθεί, όπως και πολλοί άλλοι από το προσωπικό του νοσοκομείου. Συνέχιζε να χειρουργεί κατά τον εναέριο βομβαρδισμό της πόλης, στις 20 Απριλίου 1941, όταν τρεις βόμβες που στόχευσαν το νοσοκομείο σκότωσαν αυτόν και το άλλο προσωπικό που βρισκόταν στο χειρουργείο.

Λέξεις-κλειδιά: Πανεπιστήμιο Αθηνών, β΄ παγκόσμιος πόλεμος, Έλληνες χειρουργοί, Έλληνες της Διασποράς, Ιωάννινα.

ABSTRACT

This article is an attempt to pay tribute to the memory of Xenophon J. Kontiades (Marseille 1903 - Ioannina 1941), Professor of Surgical Pathology of the University of Athens, who was killed during World War II, performing his patriotic and scientific duty. He was born, grew up and studied sciences and medicine in France. He had already begun a very promising career abroad as a surgeon, before moving to Greece in 1935.

He became a professor of Surgery at the University of Athens in June 1940, just before the outbreak of World War II. Although he was immediately called up as a medical officer, he also persistently sought to serve his country at the front line. In January 1941 he was transferred to 2nd Military Hospital of Ioannina, very close to the battlefield. When the Nazis were about to invade the city, in April 1941, himself and the other doctors and nurses of the hospital, refused to abandon the wounded soldiers and run for their lives. When Ioannina was bombarded, on April 20th, he was still operating the wounded, till three bombs, aimed the hospital, killed him and the other staff in the operating-room.

Keywords: University of Athens, World War II, Greek surgeons, Greek «Diaspora», Ioannina.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΔΕΠ
ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑ

Τμήμα Φιλολογίας

Αγάθος Θανάσης, Επίκουρος Καθηγητής
Αγγελάτος Δημήτρης, Καθηγητής
Αντωνοπούλου Θεοδώρα, Καθηγήτρια
Βαρλοκώστα Σπυριδούλα, Καθηγήτρια
Βερτουδάκης Βασίλειος, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής
Γαραντούδης Ευριπίδης, Καθηγητής
Γεωργακοπούλου Σοφία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Γιόση Μαίρη, Καθηγήτρια
Γκαράνη Μυρτώ, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
Γούτσος Διονύσιος, Καθηγητής
Ζαμάρου Ειρήνη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Ιακώβου Μαρία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Ιωακειμίδου Δητώ, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
Καλαμάκης Διονύσιος, Αναπληρωτής Καθηγητής
Καναβού Νικολέτα, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
Καπλάνογλου Μαριάνθη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Καραδήμας Δημήτριος, Αναπληρωτής Καθηγητής
Καραμαλέγκου Ελένη, Καθηγήτρια
Καρβούνη Αικατερίνη-Νίνα, Λέκτορας
Κάρλα Γραμματική, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
Καρπούζου Πέγκυ, Επίκουρη Καθηγήτρια
Κόλιας Ταξιάρχης, Καθηγητής
Κουτσουλέλου-Μίχου Σταματία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Κωνσταντάκος Ιωάννης, Αναπληρωτής Καθηγητής
Λεντάκης Βασίλειος, Αναπληρωτής Καθηγητής
Λεντάρη Σταματίνα, Επίκουρη Καθηγήτρια
Λουκάκη Μαρίνα, Καθηγήτρια
Μακρυγιάννη Ευγενία, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
Μαρκόπουλος Γεώργιος, Αναπληρωτής Καθηγητής
Ματθαίος Στέφανος, Αναπληρωτής Καθηγητής

Μιχαλόπουλος Ανδρέας, Καθηγητής
Μόξερ Αμαλία, Καθηγήτρια
Μπάζου Αθηνά, Λέκτορας
Μπέλλα Σπυριδούλα, Καθηγήτρια
Μπενέτος Διονύσιος, Αναπληρωτής Καθηγητής
Ντουνιά Χριστίνα, Καθηγήτρια
Ξούριας Γιάννης, Επίκουρος Καθηγητής
Παΐδας Κωνσταντίνος, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής
Παναγιώτου Αντώνιος, Καθηγητής
Παναρέτου Ελένη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Παντελίδης Νικόλαος, Αναπληρωτής Καθηγητής
Παπαθωμάς Αμφιλόχιος, Καθηγητής
Παπαϊωάννου Σοφία, Καθηγήτρια
Πολέμης Ιωάννης, Καθηγητής
Ρώτα Μαρία, Επίκουρη Καθηγήτρια
Σπυρόπουλος Βασίλειος, Αναπληρωτής Καθηγητής
Φάκας Χρήστος, Λέκτορας
Χατζηλάμπρου Ροζαλία, Επίκουρη Καθηγήτρια
Χρυσανθοπούλου Βασιλική, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια

Τμήμα Ιστορίας -Αρχαιολογίας

Ανεζίρη Σοφία, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
Βαβουρανάκης Γιώργος, Επίκουρος Καθηγητής
Γαγανάκης Κωνσταντίνος, Αναπληρωτής Καθηγητής
Γιαννακόπουλος Νίκος, Αναπληρωτής Καθηγητής
Γιαντσή-Μελετιάδη Νικολέττα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Δρανδάκη Αναστασία, Επίκουρη Καθηγήτρια
Ευθυμίου Μαρία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Κανελλόπουλος Χρυσάνθος, Επίκουρος Καθηγητής
Κατάκης Στυλιανός, Επίκουρος Καθηγητής
Κεφαλίδου Ευρυδίκη, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
Κονόρτας Παρασκευάς, Αναπληρωτής Καθηγητής
Κοπανιάς Κωνσταντίνος, Επίκουρος Καθηγητής
Κουρτέση-Φιλιππάκη Γεωργία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Κωνσταντινίδου Αικατερίνη, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
Λαμπροπούλου Δήμητρα, Λέκτορας

Μαντζουράνη Ελένη, Καθηγήτρια
Μαυρομιχάλη Ευθυμία, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
Μεργιαλή-Σαχά Σοφία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Μούλιου Μαρία (Μαρλέν), Λέκτορας
Νικολάου Κατερίνα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Πάλλης Γεώργιος, Επίκουρος Καθηγητής
Παπαδάτος Ιωάννης, Αναπληρωτής Καθηγητής
Παπαδιά-Λάλα Αναστασία, Καθηγήτρια
Παπαθανασίου Μαρία, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
Παυλόπουλος Δημήτρης, Αναπληρωτής Καθηγητής
Πετρίδης Πλάτων, Αναπληρωτής Καθηγητής
Πλάντζος Δημήτρης, Αναπληρωτής Καθηγητής
Πλάτων Ελευθέριος, Αναπληρωτής Καθηγητής
Πλουμίδης Σπυρίδων, Επίκουρος Καθηγητής
Ράπτης Κωνσταντίνος, Αναπληρωτής Καθηγητής
Σειρηνίδου Βασιλική, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
Χασιάκου Αφροδίτη, Μόνιμη Λέκτορας
Χατζηβασιλείου Ευάνθης, Καθηγητής
Ψωμά Σελήνη, Καθηγήτρια

Τμήμα Φιλοσοφίας - Παιδαγωγικής - Ψυχολογίας

Αντωνίου Φωτεινή (Φαίη), Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
Αραμπατζής Γεώργιος, Αναπληρωτής Καθηγητής
Βασίλαρος Γεώργιος, Αναπληρωτής Καθηγητής
Βέρδης Αθανάσιος, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής
Γενά Αγγελική, Καθηγήτρια
Δασκολιά Μαρία-Καλομοίρα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Κακολύρης Γεράσιμος, Επίκουρος Καθηγητής
Καλογεράκος Ιωάννης, Αναπληρωτής Καθηγητής
Κυνηγός Πολυχρόνης, Καθηγητής
Ίσαρη Φιλία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Λάζου Άννα, Επίκουρη Καθηγήτρια
Μαραγγιανού Ευαγγελία, Καθηγήτρια
Μηλίγκου Ευανθία-Έλλη, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
Μιχάλης Αθανάσιος, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής
Μπακονικόλα-Γιάμα Έλση, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Νικολαΐδου-Κυριανίδου Βάνα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Πανταζάκος Παναγιώτης, Καθηγητής
Παπακωνσταντίνου Γεώργιος, Καθηγητής
Παρθένης Χρήστος, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής
Παπαστυλιανού Αντωνία, Καθηγήτρια
Πασιάς Γεώργιος, Καθηγητής
Πολίτης Γεώργιος, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής
Πολυχρόνη Φωτεινή, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Πρωτοπαπαδάκης Ευάγγελος, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής
Ράλλη Ασημίνα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Σιδηροπούλου-Δημακάκου Δέσποινα, Καθηγήτρια
Σμυρναίου Ζαχαρούλα, Επίκουρη Καθηγήτρια
Στείρης Γεώργιος, Αναπληρωτής Καθηγητής
Φουντοπούλου Μαρία-Ζωή, Καθηγήτρια
Φρυδάκη Ευαγγελία, Καθηγήτρια
Φωτεινός Δημήτριος, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής

Τμήμα Ψυχολογίας

Αβεντισιάν-Παγοροπούλου Άννα, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
Αργυροπούλου Αικατερίνη, Επίκουρη Καθηγήτρια
Γκαρή Αικατερίνη, Καθηγήτρια
Κανελλοπούλου Βασιλική (Λίσσυ), Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Λουμάκου Μαρία, Καθηγήτρια
Μόττη-Στεφανίδη Φρόσω, Καθηγήτρια
Μυλωνάς Κώστας, Καθηγητής
Παυλόπουλος Βασίλης, Αναπληρωτής Καθηγητής
Ράλλη Ασημίνα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Οικονόμου Αλεξάνδρα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Ρούσος Πέτρος, Αναπληρωτής Καθηγητής
Τάνταρος Σπύρος, Καθηγητής
Χατζηχρήστου Χρυσή, Καθηγήτρια
Χριστοπούλου Άννα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας

Βελισσαρίου Ασπασία, Καθηγήτρια
Γεωργιαφέντης Μιχάλης, Επίκουρος Καθηγητής
Γερμανού Μάρω, Καθηγήτρια
Δεσποτοπούλου Άννα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Δημακοπούλου Σταματίνα, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
Καραβά Ευδοκία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Καραβαντά Ασημίνα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Κουτσουδάκη Μαρία, Καθηγήτρια
Λαβίδας Νικόλαος, Επίκουρος Καθηγητής
Μαρμαρίδου Σοφία, Καθηγήτρια
Μαρκίδου Βασιλική, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
Μήτση Ευτέρπη, Καθηγήτρια
Μητσικοπούλου Βασιλική, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Μπλατάνης Κώστας, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής
Νικηφορίδου Βασιλική, Καθηγήτρια
Ντόκου Χριστίνα, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
Παναγόπουλος Νίκος, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής
Σακελλίου-Schultz Ευαγγελία, Καθηγήτρια
Schultz William, Καθηγητής
Σιδηροπούλου Μαρία, Καθηγήτρια
Τζάννε Αγγελική, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Τσιμπούκη Θεοδώρα, Καθηγήτρια
Υφαντίδου Έλλη, Καθηγήτρια
Χατζηδάκη Άννα, Λέκτορας

Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας

Αναστασιάδη Μαρία-Χριστίνα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Αποστόλου Ειρήνη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Βάρσος Γεώργιος, Αναπληρωτής Καθηγητής
Βήχου Μαρίνα, Επίκουρη Καθηγήτρια
Βλάχου Ευαγγελία, Επίκουρη Καθηγήτρια
Δελβερούδη Ρέα, Καθηγήτρια
Ευθυμίου Λουκία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Κονδύλη Ελένη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Πατέλη Μαρία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
 Μανιτάκης Νικόλαος, Επίκουρος Καθηγητής
 Μουστάκη Αργυρώ, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
 Πανταζάρα Ανδρομάχη-Βιργινία, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
 Παπαδήμα Μαρία, Καθηγήτρια
 Παπασπυρίδου Ιωάννα, Επίκουρη Καθηγήτρια
 Προβατά Δέσποινα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
 Πρόσκολλη Αργυρώ, Καθηγήτρια
 Ρομπολής Δημήτριος-Κων/νος, Αναπληρωτής Καθηγητής
 Τατσοπούλου Ελένη, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
 Τζιάφα Ελένη, Επίκουρη Καθηγήτρια

Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας

Αντωνοπούλου Αναστασία, Καθηγήτρια
 Αλεξανδρή Χριστίνα-Καλλιόπη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
 Βηδενμάιερ Δάφνη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
 Δασκαρόλη Αναστασία, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
 Καρακάση Αικατερίνη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
 Καρβέλα Ιωάννα, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
 Λασκαρίδου Όλγα, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
 Λέχνερ Βήνφριντ, Αναπληρωτής Καθηγητής
 Lindinger Stefan, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής
 Μητραλέξη Αικατερίνη, Καθηγήτρια
 Μιχάλσκι Μαρκ, Επίκουρος Καθηγητής
 Μπαλάση Ευδοκία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
 Μπατσαλιά Φρειδερίκη, Καθηγήτρια
 Μπέννινγκ Βίλι, Καθηγητής
 Μπλιούμη Αγλαΐα, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
 Πετροπούλου Εύη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
 Πορτζ Ρενάτε, Καθηγήτρια
 Theisen Paul-Joachim, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής
 Τσόκογλου Αγγελική, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
 Χρύσου Μάριος, Αναπληρωτής Καθηγητής

Τμήμα Ισπανικής Γλώσσας και Φιλολογίας

Αλεξοπούλου Αγγελική, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
Βάργκας Εσκομπάρ Αρτούρο, Αναπληρωτής Καθηγητής
Δρόσος Δημήτριος, Καθηγητής
Κρητικού Βικτωρία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Κρίδα-Αλβαρεθ Κάρολος-Αλμπέρτο, Καθηγητής
Lugo Miron-Τριανταφύλλου Susana, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
Πανδή-Παυλάκη Ευθυμία, Καθηγήτρια
Παπαγεωργίου Ανθή, Καθηγήτρια
Τσώκου Μαρία, Επίκουρη Καθηγήτρια

Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας

Γιαννουλοπούλου Γιαννούλα, Καθηγήτρια
Δημοπούλου Ρουμπίνη, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
Ζώρας Γεράσιμος, Καθηγητής
Θέμου Άννα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Μηλιώνη Γεωργία, Επίκουρη Καθηγήτρια
Μικρός Γιώργος, Καθηγητής
Minniti-Γκόνια Domenica, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Παγκράτης Γεράσιμος, Καθηγητής
Σγουρίδου Μαρία, Καθηγήτρια
Τσόλκας Ιωάννης, Καθηγητής

Τμήμα Ρωσικής Γλώσσας και Φιλολογίας και Σλαβικών Σπουδών

Αλεξανδροπούλου Όλγα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Ιωαννίδου-Ράλλη Αλεξάνδρα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Μίνεβα Εβελίνα, Λέκτορας
Μπορίσοβα Τατιάνα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Σοφούλης Παναγός-Φίλιππος, Επίκουρος Καθηγητής
Σαρτόρι Έλενα, Επίκουρη Καθηγήτρια

Τμήμα Θεατρικών Σπουδών

Αλεξιάδης Μηνάς Ι., Καθηγητής
 Αλτουβά Αλεξία, Επίκουρη Καθηγήτρια
 Βαρζελιώτη Γωγώ, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια
 Βιβιλάκης Ιωσήφ, Καθηγητής
 Γεωργακάκη Κωνσταντζα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
 Γεωργοπούλου Ξένια, Επίκουρη Καθηγήτρια
 Διαμαντάκου Αικατερίνη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
 Ιωαννίδης Γρηγόρης, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής
 Καρακατσούλη Άννα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
 Μαυρομούστακος Πλάτων, Καθηγητής
 Πετράκου Κυριακή, Καθηγήτρια
 Πεφάνης Γιώργος Π., Αναπληρωτής Καθηγητής
 Ρεμεδιάκη Ιωάννα, Λέκτορας
 Σταματοπούλου-Βασιλάκου Χρυσόθεμις, Καθηγήτρια
 Στεφανή Ευανθία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
 Στεφανίδης Μάνος, Αναπληρωτής Καθηγητής
 Στιβανάκη Ευανθία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
 Φανουράκη Κλειώ, Επίκουρη Καθηγήτρια
 Φελοπούλου Σοφία, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια

Τμήμα Μουσικών Σπουδών

Αναγνωστοπούλου Χριστίνα-Εξακουστή, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
 Ανδρεοπούλου Αρετή, Επίκουρη Καθηγήτρια
 Αποστολόπουλος Θωμάς, Αναπληρωτής Καθηγητής
 Γεωργάκη Αναστασία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
 Κάβουρας Παύλος, Καθηγητής
 Κρητικού Φλώρα, Επίκουρη Καθηγήτρια
 Λαλιώτη Βασιλική, Επίκουρη Καθηγήτρια
 Λιάβας Λάμπρος, Καθηγητής
 Lerch-Καλαβρυτινού Iimgard, Καθηγήτρια
 Μαλιάρας Νικόλαος, Καθηγητής
 Μπαλαγεώργος Δημήτριος Αναπληρωτής Καθηγητής
 Μπαμίχας Πύρρος, Αναπληρωτής Καθηγητής
 Παπαθανασίου Ιωάννης, Αναπληρωτής Καθηγητής

Παπαπαύλου Μαρία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Σεργίου Παύλος, Αναπληρωτής Καθηγητής
Τσέτσος Μάρκος, Καθηγητής
Φιτσιώρης Γεώργιος, Αναπληρωτής Καθηγητής
Φούλιας Ιωάννης, Επίκουρος Καθηγητής
Χαλδαιάκης Αχιλλέας, Καθηγητής
Χαψούλας Αναστάσιος, Αναπληρωτής Καθηγητής
Χρυσοστόμου Σμαράγδα, Καθηγήτρια
Ψαρουδάκης Στυλιανός, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ελλάδα)
Imprimé en Union Européenne (Grèce)
Printed in the European Union (Greece)

Παρουσία, περίοδος Β΄, τόμος Α΄ (ΚΑ΄) (2017-2018) (έκδοση 2019). Σχεδιασμός, στοιχειοθεσία και αναπαραγωγή: εργαστήριο γραφικών τεχνών Ηρόδοτος (Αθήνα), με Απλά, Palatino Linotype, Ocras και Symbol. Εκτύπωση και βιβλιοδεσία: τυπογραφείο QPC (Αθήνα), σε χαρτί Book paper ivory (bouffant ivoire) ειδικής παραγωγής. Για λογαριασμό των εκδόσεων Ηρόδοτος. Δημήτριος Κ. Σταμούλης, εκδότης. Αριθμός έκδοσης 433. Αθήνα, α΄ τετράμηνο 2019. (Made and printed in Greece.)

ΠΑΡΟΥΣΙΑ Α' (ΚΑ') (2017-2018)

Δημήτριος Καραδήμας, Αντί προλόγου. Ιωάννης Μ. Κωνσταντάκος, Το λιονταράκι που τσεβδίξει: ο Αλκιβιάδης στην αρχαία κωμωδία. *Dimitrios Kanel-lakis, Paracomedie in Euripides' Bacchae*. Σοφία Παπαϊωάννου, Το ταξίδι προς τη Δύση αρχίζει: ο Λίβιος Ανδρόνικος και η πρώτη μετάφραση της Οδύσσειας. Ανθοφίλη Καλλέργη, Η τέχνη της γαστρονομίας στο πλαίσιο της ορατιανής σάτιρας (Σάτιρες 2.4 και 2.8). Παναγιώτα Παπακώστα, Απηχήσεις της Οδύσσειας στο ελεγειακό ταξίδι της 1.3 του Τιβούλλου. *Dimitrios Karadimas, Dionysius of Halicarnassus on the pleasant and the beautiful — Traces of Platonic influence*. Χρήστος Φάκας, Το λογοτεχνικό υπόβαθρο του θέματος της φιλίας στο μυθιστόρημα του Χαρίτωνα. Ελένη Τσιτσιανοπούλου, Η σύνταξη του συνδέσμου *kán* στις παραχωρητικές προτάσεις των ελληνικών μη λογοτεχνικών παπύρων της αυτοκρατορικής και της πρώιμης αραβικής εποχής. Μυρσίνη Αναγνωστός, 'Η επίδραση τῶν ὀμηρικῶν ἐπῶν στὸ ἔργο τοῦ Νικηφόρου Χρυσοβέργη. Βασίλειος Π. Βερτουδάκης, Η κρίση της επιστήμης και η κλασική φιλολογία στη Δημοκρατία της Βαϊμάρης: ιστορικές και φιλοσοφικές προϋποθέσεις. *Gianoula Giannouloupoulou, The emergence of the Greek definite article*. Ιωάννης Α. Πανούσης, Κλυταιμίστρας δικαίωση (;): από την *Ηλέκτρα* του Σοφοκλή στο ανεπίδοτο *Γράμμα* του Ιάκωβου Καμπανέλλη. *Ioanna Papaspyridou, Victor Hugo, poète romantique au service de la guerre d'indépendance grecque: quelques réflexions sur le poème «L'Enfant»*. *Domenica Minniti-Γκώνια, Italianismi a Cefalonia e gli studi di Manlio Cortelazzo sul contatto italogreco*. — Από την ιστορία του Πανεπιστημίου και της Σχολής. Χαρίκλεια Μπαλή, Το Πανεπιστήμιο Αθηνών και ο πόλεμος του 1940-1941: η ζωή και ο θάνατος του καθηγητή Ξενοφώντος Κοντιάδη (Μασσαλία, 1903 - Ιωάννινα, 1941). Δημήτρης Παυλόπουλος, Μνήμη Χρύσανθου Χρήστου.

Εικόνα εξωφύλλου: Όμηρου, *Ίλιάς*, Θ 436-446 (πάπυρος, 1ος-2ος αι. π.Χ.). Από την έκδοση: Βασίλειος Γ. Μανδηλαράς, *Πάπυροι και παπυρολογία. Εισαγωγή στην επιστήμη της παπυρολογίας*, Αθήνα, 42014, σελ. 267.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΗΡΟΔΟΤΟΣ

Μαντζάρου 9

GR 10672 Αθήνα

☎ 21 03 62 63 48 · 📠 69 76 33 44 93

✉ info@herodotos.net

🌐 www.herodotos.net

ISSN 1105-0454

